

عنوان مقاله:

ابزار مشارکتی PRA روشی مکمل برای شیوه تحقیق کمی در مطالعات اقتصادی - اجتماعی طرح های آبخیز داری

محل انتشار:

دومین کنفرانس سراسری آبخیزداری و مدیریت منابع آب و خاک (سال: 1384)

تعداد صفحات اصل مقاله: 8

نویسنده:

ارمان بخشی جهرمی - عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی کرمان

خلاصه مقاله:

صاحب نظران مختلف برای توسعه روستایی تعاریف متفاوتی ارائه نموده اند و لازمه رسیدن به آن را بکارگیری رهیافتهای توسعه ای مناسب و برنامه ریزی معقول، علمی و کاربردی اعلام داشته اند. تفاوت افراد فوق در شیوه های بکار گرفته شده، نظام برنامه ریزی، تفکر حاکم، پارادیم فکری و زاویه نگرش به مخاطبان است. برخی از برنامه ها و پروژه های مختلف توسعه روستایی موفق و برخی نا موفق بوده اند. پروژه های ناموفق گرچه اکثراً توسط کارشناسان و صاحب نظران تهیه شده اند، اما بهره برداران و مخاطبان روستایی و عشایری (که اصلی ترین فاکتور این پروسه می باشند) نادیده و یا کم رنگ مورد توجه قرار گرفته اند که نهایتاً منجر به از بین رفتن نیروی انسانی، هزینه، وقت، اعتماد و ... شده است. بنابراین تجارب گذشته ثابت کرده است که بایستی از برنامه ریزی های تک بعدی، از بالا به پایین trickle down و فرمایشی جدا و به سمت شیوه های مشارکتی پیش رفت. گرچه پارادیمهای تحقیق در حال تکامل است و انواع آنها نیز با توجه به رشته های مختلف، متفاوت بوده و گاهی نیز با یکدیگر تقابل دارند، ولی به صورت کلی در دو دسته پارادیم کمی و پارادیم کیفی قابل بحث می باشند. پارادیم کیفی، فرآیندی پژوهشی به منظور شناخت یک مسئله اجتماعی و یا انسانی است که بر پایه تصویری جامع از شرایط طبیعی و گفتار، گزارش ها، دیدگاه های مطلعین و مشاهدات کارشناسی استوار شده است. فعالیت های آبخیزداری مطالعات جامعه را در برمیگیرد که یکی از آنها مطالعه اقتصادی-اجتماعی است. در یک اکوسیستم پیچیده حوزه آبخیز، انسان و به تبع آن مسائل اجتماعی، انسانی و فرهنگی نقشی اساسی در آن داشته و می تواند به نحوی سایر پارامترها را تحت اشعاع قرار دهد. لذا ضروری است با دقت بیشتری مورد کنکاش قرارگیرد. با توجه به شرایط خاص مطالعات اقتصادی-اجتماعی در طرح های آبخیزداری، اصول و معیارهایی از جمله مفهوم مشارکت، میزان مشارکت، شیوه مشارکت و... تعیین کننده بوده و نقش بسزایی در موفقیت آن دارند. یکی از شیوه های مقبول، علمی و موثر برای نیل به این مهم ابزار مشارکتی PRA است. در این شیوه حوزه نشینان، روستاییان و بهره برداران خود فعالانه مسائل و مشکلات، راهکارها، نیازها، برنامه ها و ... را مطرح، اولویت بندی و سپس شیوه کار ارائه می دهند و نقش محقق و یا کارشناس تنها تسهیلگری است. به این طریق ضمن رسیدن به برنامه مد نظر، به مرور توانمند سازی و خود باوری در افراد مورد افزایش می یابد. در این مقاله لزوم بکارگیری این روش، مفاهیم زیر بنایی و اصولی PRA و متداول ترین روشهای مورد استفاده مربوطه مورد اشاره قرار می گیرد تنها تسهیلگری است. به این طریق ضمن رسیدن به برنامه مد نظر، به مرور توانمند سازی و خود باوری در افراد

کلمات کلیدی:

آبخیزداری، روشهای مشارکتی، PRA اقتصادی-اجتماعی، روش تحقیق

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/107727>

